

ПРОЯВ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛЯ У ВПРОВАДЖЕННІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ – ЗАПОРУКА УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

MANIFESTATION OF THE TEACHER'S PEDAGOGICAL SKILLS IN THE IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IS THE KEY TO THE SUCCESS OF FOREIGN LANGUAGE LEARNING FOR CHILDREN OF PRESCHOOL AND PRIMARY SCHOOL AGE

У статті висвітлено загальну проблему – підвищення якості сучасної іншомовної дошкільної та початкової освіти, що передбачає; проаналізовано психологічні особливості дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, особливості організації освітнього процесу з вивчення іноземної мови дітьми цих вікових груп; обґрунтовано ефективність впровадження інноваційної діяльності на заняттях з іноземної мови, зокрема, ігрового спрямування, що є єдиним дієвим шляхом формування у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку пізнавальної мотивації та інтересу до вивчення англійської мови.

В статті аналізується роль педагогічної майстерності вчителя іноземної мови в реалізації інновацій в іншомовній дошкільній та початковій освіті, які здатні забезпечити якісне навчання іншомовного спілкування дошкільнят та дітей початкової школи.

Обґрунтовано, що інновації в іншомовній дошкільній та початковій освіті мають починатися з якісної зміни професійної підготовки вчителів, яким необхідно розвивати творче мислення; впровадження вчителем педагогічних інновацій має бути спрямовано на створення мовного середовища в дошкільному закладі та на уроці, оскільки у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку протягом дня не існує більшої можливості чути іноземну мову, як в межах заняття.

Зосереджено увагу на ефективності впровадження ігрових технологій, ігрової форми взаємодії вчителя і дітей, яка сприяє формуванню у них вмінь вирішувати завдання на основі вибору різноманітних варіантів шляхом реалізації певних сюжетних ліній.

У статті актуалізовано увагу на пріоритетному завданні підготовки фахівців у галузі дошкільної та початкової іншомовної освіти, здатних створювати ефективні навчальні програми вивчення іноземної мови та вміло, професійно, ефективно реалізувати їх у своїй практичній діяльності.

Ключові слова: мовленнєва діяльність, психологічні характеристики, інноваційні технології, організація освітнього процесу, інтерактивні методи, ігрова діяльність.

The article touches upon an urgent problem of improving the quality of modern foreign-language preschool and primary education, which involves; the psychological features of children of preschool and primary school age, features of the organization of the educational process of learning a foreign language by children of these age groups; the effectiveness of the implementation of innovative activities in foreign language classes, in particular, the game direction, which is the only effective way of forming cognitive motivation and interest in learning English in children of preschool and junior school age, is substantiated.

The role of the foreign language teacher's pedagogical skill in the implementation of innovations in foreign language preschool and primary education, which are able to ensure quality learning of foreign language communication for preschoolers and primary school children has been analyzed in the article.

It has been substantiated that innovations in foreign language preschool and primary education should begin with a qualitative change in the professional training of teachers who need to develop creative thinking; the introduction of pedagogical innovations by the teacher should be aimed at creating a language environment in the preschool institution and in the lesson, since children of preschool and primary school age do not have a greater opportunity to hear a foreign language during the day than in the classroom.

Attention has been focused on the effectiveness of the implementation of game technology, a game form of interaction between the teacher and children, which contributes to the formation of their ability to solve tasks based on the selection of various options by implementing certain storylines.

The priority task of training specialists in the field of preschool and primary foreign language education who are able to create effective curricula for learning a foreign language and skillfully, professionally, and effectively implement them in their practical activities has been substantiated in the article.

Key words: speech activity, psychological characteristics, innovative technologies, organization of the educational process, interactive methods, game activity.

УДК 371.211.24:371.15
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/65.2.26>

Теличко Н.В.,
докт. пед. наук,
професор кафедри англійської мови,
літератури з методиками навчання
Мукачівського державного університету

Кончович К.Т.,
канд. пед. наук,
доцент кафедри англійської мови,
літератури з методиками навчання
Мукачівського державного університету

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Підвищення ефективності сучасної дошкільної та початкової освіти в центрі уваги сучасних процесів реформування української системи освіти в цілому. Більшість науковців педагогів вважають, що дошкільна та

початкова освіта набула нової якості, оскільки однією з перспектив її розвитку є імплементація освітніх програм раннього вивчення іноземних мов як обов'язкової складової навчального плану цих освітніх закладів.

Ці чинники сприяли появі в таких програмах інноваційних методів вирішення освітніх завдань

та появи інноваційних педагогічних технологій у сучасній дошкільній та початковій освіті, що мають творчо-розвиваючу спрямованість.

Нам імпонує думка, що сучасним дітям потрібні сучасні педагоги-новатори, здатні вносити у свою діяльність прогресивні нововведення, винаходити щось нестандартне, корисне, генерувати нове.

Ці позиції все частіше стають предметом наукових розвідок сучасної педагогічної науки. Пріоритетним завданням у цьому напрямку є підготовка фахівців у галузі дошкільної та початкової іншомовної освіти, здатних створювати ефективні навчальні програми вивчення іноземної мови та вміло, професійно, ефективно реалізувати їх у своїй практичній діяльності.

Згідно вимог Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України стосовно впровадження вивчення іноземної мови як обов'язкової складової підготовки дітей до школи, метою новітніх програм повинно стати формування практичних навичок та умінь іншомовної мовленнєвої діяльності дітей [3, с. 28].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Здійснюючи аналіз наукової літератури з проблеми дослідження визначено, що теоретичні засади проблеми розкрито у працях таких відомих вчених, як Г.С. Костюк, О.В. Запорожець, О.В. Скрипченко та інші. Е.І. Н. Агурова, Негневицька, М. Павлович, У. Вайнрайх, В. Плахотник вбачають успішність оволодіння іноземною мовою у дошкільному та молодшому шкільному віці в особливості психофізіологічних можливостей дітей цього віку.

Використання навчально-комунікативних ігор у процесі засвоєння іноземної мови досліджували такі дослідники, як Л. Венгера, М. Лісна, О. Негневицька, О. Шахнарович, Н. Імедадзе, Н. Горлова, Т. Фадєєва.

Сучасними дослідниками достатньою мірою визначено теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх фахівців у галузі іншомовної дошкільної та початкової освіти. Однак проблема впровадження інноваційних технологій для оволодіння дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку іншомовним спілкуванням, висвітлена доволі фрагментарно.

Мета статті полягає в науковому обґрунтуванні ролі педагогічної майстерності вчителя іноземної мови в реалізації інноваційних технологій і іншомовній дошкільній та початковій освіті; в окресленні таких інтерактивних методів і засобів, які б забезпечили якісне навчання іншомовного спілкування дошкільнят та дітей початкової школи.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Перед тим, як розглянути особливості організації освітнього процесу вивчення іноземної мови дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку, вважаємо за доцільне проаналізувати психологічні особливості дітей цих вікових категорій.

Психологічні особливості порушеної проблеми вважаємо за доцільне розглядати з огляду на те, що діти 5–6, 7–8 років можуть і вміють робити, реалізуючи потреби мовленнєвої діяльності, беручи до уваги рівень їх мовленнєвої компетенції.

Нам імпонує думка вчених педагогів, психологів, методистів, що між дітьми цих двох вікових груп простежуються доволі очевидні відмінності. Навряд чи можливо сверджувати, що усі діти у 5, 6, 7 чи 8 років вміють обробляти і знають чітко визначений об'єм інформації.

Одні діти розвиваються раніше і швидше, інші – пізніше і повільніше. Проте, серед характеристик мовленнєвої діяльності, які необхідно брати до уваги в освітньому процесі щодо навчання іноземної мови виділяємо наступні:

- ці діти, зазвичай, коментують те, роблять;
- розповідають про те, що вони зробили або почули;
- сперечаються про те, чому вони так думають;
- використовують яскраву, живу уяву;
- використовують широкий інтонаційний спектр рідної мови.

Характерним для дітей цього віку є те, що вони вже розуміють, що навколишній світ живе за певними правилами, які для них ще незрозумілі, але вони усвідомлюють, що цих правил слід дотримуватися. Діти 5–6 річного віку добре усвідомлюють різні життєві ситуації, проте цього не скажеш за мову, яка звучить в цих ситуаціях. Дітям цієї вікової категорії доволі важко зрозуміти відмінність між реальним та уявним світом. Як показують спостереження, діти цього віку малюки з неабияким ентузіазмом навчаються, тому важливо підтримати цей ентузіазм.

У дітей молодшого шкільного віку вже сформовані основні поняття, свій погляд на навколишній світ; вони допитливі; самостійно приймають рішення що стосується їхнього навчання; впевнено знають свої вподобання; здатні працювати в команді, можуть переймати досвід від інших; здатні робити узагальнення [4, с. 203].

Ми глибоко переконані, що розглянуті вище вікові характеристики розвитку мовленнєвих здібностей дітей дошкільного та молодшого шкільного віку є визначальними для організації освітньої діяльності вивчення іноземної мови.

Принадно зазначимо, що 6-ти річні діти доволі легко засвоюють звукову форму слова завдяки достатньо розвинутій здатності до імітування. Тому, іншомовні слова бажано супроводжувати іншими «ключами» до розгадки значення, такими, як міміка, рухи, жести, відчуття. У початковій школі, таких ключів до розуміння значення слів стає вже менше, оскільки такі види мовленнєвої діяльності, як читання і письмо сприятимуть свідомому засвоєнню мовних одиниць. На ранньому етапі навчання іноземної мови вчитель використовує

багато наочності, зокрема, предмети, які оточують дітей у класному приміщенні. Вчителю слід демонструвати те, що він хоче, щоб зробили діти (sing, draw, run, jump, stand up, і т.п.) [1, с. 98].

На нашу думку, інновації в іншомовній дошкільній та початковій освіті мають починатися з якісної зміни професійної підготовки вчителів, яким необхідно розвивати творче мислення. Матеріалом для інновацій може бути форма, ідея, засіб, метод, визначення способів відбору матеріалів, тощо.

Ми переконані, що впровадження вчителем педагогічних інновацій має бути спрямовано на створення мовного середовища в дошкільній закладі та на уроці. Вчителю слід якомога більше говорити до дітей іноземною мовою, щедро використовуючи при цьому жести, міміку та інші засоби для полегшення розуміння того, що він висловлює, оскільки у дітей протягом дня не існує більшої можливості чути іноземну мову, як в межах заняття [2, с. 98].

Мова має бути максимально простою, але природною, оскільки діти цього віку здатні розуміти те, що їм говорять, навіть не розуміючи значення певних слів. Якщо у дітей добре розвинути ці здібності на ранньому етапі, то у початковій школі вони легко скористаються цим досвідом для засвоєння нової лексики та нових граматичних структур.

Варто зазначити, що інноваційні педагогічні технології в іншомовній дошкільній та початковій освіті мають гуманістичну спрямованість, як одну зі складових педагогічної майстерності вчителя.

Широкий спектр інноваційних педагогічних технологій в іншомовній дошкільній та початковій освіті зумовлюють необхідність їх класифікації, проте ми вважаємо за доцільне розглянути їх у відповідності до типу організації та управління пізнавальною діяльністю.

Зокрема, наша увага зосереджена на ефективності впровадження ігрових технологій, ігрової форми взаємодії вчителя і дітей, яка сприяє формуванню у них вмінь вирішувати завдання на основі вибору різноманітних варіантів шляхом реалізації певних сюжетних ліній.

Враховуючи те, що у дітей цього вікового періоду концентрація уваги та зосередженість на якомусь одному конкретному виді діяльності є дуже короткою, вчителю слід продумати різноманіття видів діяльності на занятті. Переважно діти дошкільного та молодшого шкільного віку надають перевагу виконанню завдань у колективі інших дітей, тому групові або парні види роботи є найбільш ефективними.

Навчання іноземної мови дітей дошкільного та молодшого шкільного віку слід базувати на реальному житті, проте не забуваючи, що для них реальність пов'язана також з уявним світом фантазій і це може бути потужним стимулом для розвитку мовленнєвих здібностей. Вчитель повинен прагнути збуджувати творчу уяву дітей, мотивувати їх активно використовувати мову, щоб ділитися своїми ідеями.

В організації іншомовної діяльності слід використовувати ігрове проектування, сюжетно-рольові ігри, театралізовані ігри, ділові ігри, ігрові імітаційні вправи, тощо [5, с. 10].

На нашу думку, надзвичайно дієвим є такий вид навчальної діяльності як мовленнєві забави. Це можуть бути каламбури, складання віршиків, римування. Особливий інтерес у дітей-дошкільників та молодших школярів викликають експерименти зі словами та звуками.

Висновки. Таким чином, здійснивши аналіз психологічних особливостей дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, а також особливостей організації освітнього процесу вивчення іноземної мови дітьми цих вікових груп, ми дійшли висновку, що єдиним ефективним шляхом формування у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку пізнавальної мотивації та інтересу до вивчення англійської мови є впровадження інноваційної діяльності, зокрема, ігрового спрямування, а це, в свою чергу актуалізує роль педагогічної майстерності вчителя іноземної мови в реалізації інновацій в іншомовній дошкільній та початковій освіті, які здатні забезпечити якісне навчання іншомовного спілкування дошкільнят та дітей початкової школи.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Дмитренко Н. Шляхи підвищення ефективності навчання іноземної мови у дошкільних навчальних закладах України. Гуманізація навчально-виховного процесу. – Спецвипуск 4. Частина 1. Слов'янськ, 2010. С. 95–99.
2. Садова Т. А. Професійна компетентність та готовність до педагогічної діяльності: сутність і взаємозв'язок. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки)*. 2010. Вип. 1. С. 86–90.
3. Хомич Л. О. Педагогічні умови підвищення ефективності професійної підготовки майбутнього вчителя. *Педагогічні науки : зб. наук. праць. Бердянськ, 2013. С. 26–35.*
4. Шкваріна Т. М. *Методика навчання іноземної мови дошкільників : навч. посіб. К. : Освіта України, 2007. 300 с.*
5. Shin J.K. Teaching English to Young Learners. EFL Skills Conference, the American University in Cairo. 2007. Vol. 44. P. 2–13.